

Листування

Кореспонденти: Белобородов В. (1912), Беншман А. (4; 1912–1916), Бродський Д. (2; 1915), Вейхороб-Шлеєр К.Н. (3; б.д.), Гальперіна Р.Ф. (1911), Засетський (б.д.), Зорохович М. (1917), Клейнміхель М.Е. (1917), Коваленко Е.І. (1917), Козен О.П. (2; 1915), Корф (5; 1911), [Леус] (б.д.), Міхельсон О. (1914), [Мошев] (1908), Осипова М. (б.д.), Поспелова М. (б.д.), Рейнгерц А. (2; 1916), Сазонова Ю. (б.д.), Слуцький Л.М. (3; 1911–1916), Ушакова М. (4; б.д.), Феліль Є. [Felil] (3; 1913), Фельдштейн М.Х. (1915), [Фельдзер] (1914), Феруди А. [Feraudy] (6; 1898), Четвериков І.П. (2; 1912–1919) та ін.

Київське товариство “Капля молока” (4; 1912–1917), Комітет по влаштуванню богаділень у Старокиївському кварталі (1917), Московський купецький банк (3; 1915).

Матеріали господарчо-майнового характеру

Доручення, акти, рахунки (1905–1918); фінансові документи для отримання спадщини (1917); список речей Балаховської Тетяни Григорівни (б.д.).

Матеріали інших осіб

Виписка з актової книги Київського нотаріуса Миколи Григоровича Кольчевського за 1916 р.; Грамота про присвоєння титулу кавалера католицького ордена Шабелли Балаховському Гр. (1896); Доручення Рабінерсона С.Л. на ведення торговельних справ доньці – Гізелі Сигізмундівні (1916); Четвериков І.П. “Естетика”, “Любовь” та ін. (1912–1913).

Фотографії

Фотографії, подаровані Давидову Георгію Сигізмундовичу (13; 1917).

І. В. Клименко

БАЛЛІН Микола Петрович (1829–1904) – кооперативний діяч, ідеолог дореволюційної російської та української кооперації, пропагандист і учасник народної освіти на Україні, видавець та бібліотечний діяч, літератор.

Народився у м. Петербурзі. Закінчив Імператорське училище правознавців у Петербурзі (1849). Столоначальник карного департаменту Сенату (1849–1854), губернський стряпчий у Симбірську, Катеринославі, Костромі (1854–1861), помічник голови Гражданської палати в Харкові (1861). У 60–80-і роки XIX ст. активно займався видавничою та книготорговельною справою. Бібліотекар Харківського університету (1883–1885), член Правління та Опікунського Комітету Харківської гро-

мадської бібліотеки (1887–1893). Активний кооперативний діяч на Україні та учасник міжнародного кооперативного руху (1861–1904). Учасник кооперативних конгресів (Лондон, Нейштадт, Тур) (1869, 1887).

Ф. 326, 2265 од. зб. (60-і роки XIX ст. – 1926).

Наукові та творчі матеріали

Статті з історії кооперативного руху, історії розвитку кооперативних ідей та громадсько-кооперативної думки: О съезде представителей русских потребительских обществ в г. Харькове [1870]; Кооперативный конгресс в Бирмингеме [1871]; А.А. Бриллиантов. Статья и материалы к ней [1872]; Лионские потребительные общества с 1852 г. [70-і роки XIX ст.]; О кооперативном движении на наших железных дорогах [1886]; О людях будущего. Памяти А.А. Бриллиантова, основателя и члена правления Харьковского товарищества потребителей 1865–1887 [після 1888]; Объединенные жилища. Фамилистер в Гизе [80-і роки XIX ст.]; Кооперативная республика [1889]; Харьковское медицинское общество [80-і роки XIX ст.]; Кооперативный союз [1891]; Харьковское товарищество потребителей [1891]; Артельные сыроварни [90-і роки XIX ст.]; Двенадцать кооперативов [кін. XIX ст.]; Двенадцать предвестников кооперации в Западной Европе [кін. XIX ст.]; Заметки кооператора [кін. XIX ст.]; Зачем и как основывается в Харькове первый музей кооперативных произведений [кін. XIX ст.]; Кооперативная азбука [кін. XIX ст.]; Кооперативные афоризмы [кін. XIX ст.]; Кооперативный сиротский дом [кін. XIX ст.]; Потребительные общества в Харькове [кін. XIX ст.]; Характеристика английских кооператоров прошлого времени [кін. XIX ст.]; Харьковский кооператив “Здоровье” [кін. XIX ст.]; Харьковские кооперативные хлебни [кін. XIX ст.]; Что делать? [кін. XIX ст.]; Что такое кооперация [кін. XIX ст.]; Экономические общества [кін. XIX ст.] та ін.

Праці з соціології, політекономії, філософії: [Збірник статей], т. 1, 1877–1887; т. 2 [70–80-і роки XIX ст.]; Статті. Збірник, підготовлений ЦКМ з біографічною довідкою М.П. Балліна [20-і роки XIX ст.]; О задачах и характере воскресных школ в городах [1870]; Ответ одному из публики. (К 20-й годовщине со дня смерти Т.Г. Шевченко) [1881]; О рыцарях труда [1887]; О рабочем движении в Соединенных Штатах [1889]; Введение в социологию г. Харькова. (Выражение научных идей; Об изображении идей наглядными диаграммами; Наследственность; О населении г. Харькова) [матеріали до праці] [80-і роки XIX ст. – кін. XIX ст.]; Политическая экономия. Монизм в науке. Заработок и капитал. Население и пропитание. Теория Мальтуса, ее

основы [80-і роки XIX ст.]; Исторические очерки Харьковской университетской библиотеки. Материалы к работе [80–90-і роки XIX ст.]; Диаграммометр и полковник Козлов в Париже [1890]; К вопросу о воспитании ручного труда в России [1891]; Женский вопрос в Обществе харьковских чиновников [1895]; Объединенные жилища [90-і роки XIX ст.]; Письма к симпатичным мне людям. О значении для меня книги Г. Джорджа “Progress and Poverty” [90-і роки XIX ст.]; Безответственная промышленность [кін. XIX ст.]; Для малых сих. Популярная статья по политической экономии [кін. XIX ст.]; Домашнее хозяйство и ремесло в деле народного образования [кін. XIX ст.]; Женщины и политика [кін. XIX ст.]; За женщин! [кін. XIX ст.]; Значение общенародной литературы [кін. XIX ст.]; Interim. [Философские письма] [кін. XIX ст.]; Письма о населении г. Харькова [кін. XIX ст.]; Письма о техническом элементе в народном образовании [кін. XIX ст.]; Прологомены социологии Харькова [кін. XIX ст.]; Социологический этюд. Закваска монизма в политической экономии [кін. XIX ст.]; Старые вечно юные песни. [Философское письмо к В.С. Козлову] [кін. XIX ст.]; Харьковские социологические этюды. Посвящается Федору Андреевичу Павловскому [кін. XIX ст.]; Харьковские социологические этюды. О смертности [кін. XIX ст.]; Основы социологии Харькова. [Робочі матеріали до книги] [кін. XIX ст.] та ін.

Літературні матеріали: Независимые музыканты (Бобры. Бриллиант) [1878–?]; Стремления. Записки Ивана Семеновича Кобзы. Ч. I–II [1880]; Мой друг Петров. [80-і роки XIX ст.]; Светло и тепло. Рассказ Бобра. Она вернется [80-і роки XIX ст.]; Смерть Петрова. Записки ссыльной [80-і роки XIX ст.]; Харьков в 1950 году. Мое пробуждение [90-і роки XIX ст.]; Земляника [кін. XIX ст.]; Именины сердца. Из записок за границей маниака Лодыря [кін. XIX ст.]; Король огня [кін. XIX ст.]; Любовь и брак [кін. XIX ст.]; Любовь – отравка [кін. XIX ст.]; Павел Петрович Куликов [кін. XIX ст.]; Странные стремления [кін. XIX ст.]; Лишние расходы. Курение табака [кін. XIX ст.]; Хозяйство. Разговор с сыном [кін. XIX ст.] та ін.

Переклади праць з кооперації, соціології, політекономії, філософії та витяги з них: Ж.Б. Годен. “Прекращение бедности благодаря национальной взаимности” [90-і роки XIX ст.]; “Нищета и взаимность”. Мысли Годена, основателя фамилистера в Гизе” [1889]; “Начало кооперации в Англии”. [Переклад книги Дж. Голиоака (Holoake) “Современное кооперативное движение”] [кін. XIX ст.]; “Что такое кооперативное общество Рочдельских пионеров” з книги Голиоака “История кооперативного общества Рочдельских честных пионеров”

[кін. ХІХ ст.]; Г. Джордж. “Земельный вопрос” [кін. ХІХ ст.]; “Общественные проблемы” [кін. ХІХ ст.]; “Прогресс и бедность” [кін. ХІХ ст.]; М. Дункан. “Кооперативное земледелие в Англии” [кін. ХІХ ст.]; Ш. Жид. “Будущность кооперации” [кін. ХІХ ст.]; “Международный кооперативный союз” [90-і роки ХІХ ст.]; “Экономические идеи Л.Н. Толстого” [кін. ХІХ ст.]; Кауфманн. “Христианский социализм” [кін. ХІХ ст.]; Э. Нил. “Объединенные жилища” [кін. ХІХ ст.]; У. Раббен. “Производительные ассоциации в Соединенных Штатах Северной Америки” [кін. ХІХ ст.]; Д. Рескин. “Четыре опыта. Об основных началах общественного хозяйства” [кін. ХІХ ст.]; “Общие правила кооперативной практики”, перевод “Правил”, изданных Центральным комитетом Кооперативного союза Франции” (1895); “Заграничная жизнь” – серія статей із зарубіжних періодичних видань: “Развитие университетского движения в Англии” [1885]; “Международное статистическое ученое общество. Первое заседание его в Риме. Извлечение из статьи Э. Майера” (1887); “Промышленность в Соединенных Штатах” [1887]; “Революция в розничной торговле [в Английском обществе оптовой торговли]” (1888); “Величественные похороны [Ж.Б. Годена]” (1888); “Заграничная хроника Всемирной выставки” (1889); “Кооперативная республика” [1889]; “Германские университеты” [кін. ХІХ ст.]; “Земельный вопрос в Англии” [кін. ХІХ ст.]; “О деятельности Соединенного общества рабочих в Англии 1834–1864 гг.” [кін. ХІХ ст.]; “Элизе Реклю о России” [кін. ХІХ ст.] та ін.

Лекції: Богатство есть экономическая величина [кін. ХІХ ст.]; В чем моя вера [кін. ХІХ ст.]; Воздух, которым мы дышим [кін. ХІХ ст.]; Закваска унитаризма в политической экономии [кін. ХІХ ст.]; История и статистика как общие науки [кін. ХІХ ст.]; К вопросу о кооперативном начале в сельском хозяйстве [кін. ХІХ ст.]; [До історії розвитку цехів у кооперації] [кін. ХІХ ст.]; К истории швейных машин в Харькове [кін. ХІХ ст.]; [Особа і прогрес] [кін. ХІХ ст.]; [Майстерня-школа]. [Жіночі швейні і в'язальні школи у справі народної освіти] [кін. ХІХ ст.]; Несколько лекций о закваске унитаризма в политэкономии [кін. ХІХ ст.]; О будущем [кін. ХІХ ст.]; О выражении научных идей. Прологомены “Социология г. Харькова” [кін. ХІХ ст.]; [Про діяльність Харківського комітету допомоги слов'янам] [1876]; [Про жінок майбутнього] [кін. ХІХ ст.]; [Про кооперацію] [кін. ХІХ ст.]; О людях будущего [кін. ХІХ ст.]; О мастерской школе [кін. ХІХ ст.]; [Про розвиток кооперативних сироварень] [кін. ХІХ ст.]; О строении мира [кін. ХІХ ст.]; Ответы на вопросы о всеобщем обучении [кін. ХІХ ст.]; Предания – передача идей [кін. ХІХ ст.]; Смерт-

ность в Харькове [кін. XIX ст.]; Строение космоса [кін. XIX ст.]; Сущность вещей и цель жизни. Сердце [кін. XIX ст.]; Современная политическая экономия [кін. XIX ст.] та ін.

Рецензії: Живите как птицы небесные. Отзыв о книге А. Мемри и Д. Гибсона “Физиология промышленности” [кін. XIX ст.]; Стрнин А.И. “История общественности” [1886]; Касперов В. “Международный хлебный рынок” (1887); Тарасов. “О социализме” (1888).

Афіші, запрошення на публічні лекції М.П. Балліна [кін. XIX ст.].

Біографічні матеріали

Пятьдесят лет моей жизни. Развитие моих социальных стремлений [1890 – кін. XIX ст.]; Екатеринославские воспоминания [кін. XIX ст.]; Из воспоминаний о Харькове за последние 30 лет [90-і роки XIX ст.]; Воспоминания о Харьковском обществе грамотности [1895]; С дороги. От Харькова через Кременчуг [90-і роки XIX ст.]; Что делать? [кін. XIX ст.]; О библиотеке и музее бывших воспитанников Императорского училища правоведов. Заметки правоведа X-го выпуска [90-і роки XIX ст.]; Завещание (1901).

Матеріали службової та громадської діяльності

Харківське споживче товариство (1866–1872): проекти статутів товариства; звіти; доповідні записки; протоколи засідань; доповіді; вітальний лист членам товариства з нагоди 50-річчя з дня заснування першого кооперативу від Товариства споживчих товариств Південної Росії (1919).

Харківське товариство грамотності (пізніше Харківське товариство поширення грамотності в народі) (1868 – поч. XX ст.): проекти статутів товариств; положення; звіти; доповідні записки; інструкції бібліотекам-читальням; листування; матеріали діяльності шкіл товариства: “Харьковской женской ремесленной школы с обучением шитью при Харьковском обществе грамотности” (1877–1887) та “Харьковской женской ремесленной школы шитья и вязания Н.П. Баллина” (1880–1881) – проекти статутів; список членів опікунського комітету; навчальні програми; листування та ін.

“Положение о Комитете и список членов Комитета ремесленной библиотеки в Харькове”; “Отчет о деятельности 1-ой бесплатной народной читальни-библиотеки Харьковского общества распространения грамотности в народе”; “Проект устава Харьковского комитета поощрения ремесел” та ін.

“Торговое товарищество под фирмой “Агентская выставка в Харькове”, основанное Н.П. Баллиным” та інші товариства (70-і роки XIX ст. – поч. XX ст.): проект статуту товариства, програма діяль-

ності, угоди про співробітництво з іншими фірмами та листування з ними; каталоги, проспекти, реклами зарубіжних фірм та товариств; рахунки на товари, надіслані до товариства; “Извещение учредителей Харьковского общества вспомоществования литераторам и ученым о заседании...” (1889); статут “Общества взаимного вспоможения частному труду в Харькове”; положення “Общества женщин”; статут “Харьковского строительного общества”; звіти про діяльність “Экономического общества Харьковских чиновников” (1895–1896); статут “Харьковского взаимного товарищества “Одежда”, “Харьковского товарищества взаимного производительного кредита”; матеріали діяльності “Харьковского ссудосберегательного товарищества” та “Харьковского товарищества сотрудников” [статут, списки членів товариств, доповідні записки] та ін.

Харківський комітет допомоги слов'янам (1876–1877): протоколи засідань, звіти про роботу, звіти про стан збору пожертв; “Отчет Харьковского комитета для сбора пожертвований в пользу славян Балканского полуострова с августа по декабрь 1876 года”; листування Комітету в справі формування загонів добровольців та санітарних загонів, заяви добровольців та ін.

Матеріали книговидавничої діяльності (70–80-і роки XIX ст.): “Проект издательских кооперативных обществ”; “Проект договора фундаторов на основание Харьковского товарищества для издания книг”; “Приходно-расходная книга кооперативных изданий Баллина”; “Общие правила книгопродавческой и издательской конторы в Харькове”; “План кооперативного издательского общества”; програми та проспекти видань “Четырехлетняя Харьковская летопись объявлений с четырехлетним календарем 1880–1884”; “Южнорусский календарь”; “Кооперативная энциклопедия кооперативных знаний”; реклами видань – “Альманах кооперации на Западе на 1871 г.”; “Кооперативная библиотека Баллина”, календарів споживчих кооперацій. Листування М.П. Балліна з Головною управою в справах друку з питань видання його праць.

Матеріали книготорговельної діяльності (70–80-і роки XIX ст.): “Проект Харьковского кооперативного книжного склада при Харьковском обществе грамотности”; “Проект общих оснований деятельности книжного склада при Харьковской губернской земской управе”; “Проект Русского кооперативного книжного магазина”; об'яви про продаж книжок та періодичних видань та ін.

Бібліотека Харківського університету (1883–1885): звіти про роботу, рапорти та заяви в справі про зарахування та звільнення з ро-

боти, доповідні записки про стан університетських каталогів, систем опису книжок та обліку книжкових фондів та ін.

Харківська громадська бібліотека (1887–1893): “Устав Харьковской общественной библиотеки”; “Перспектив книжного складу Харьковской общественной библиотеки”; “Литературное отделение Харьковской общественной библиотеки”; касові звіти та кошторис; доповідні записки Балліна з організаційних та фінансових питань, про проект будівництва бібліотеки, в справі обліку, систем опису та каталогізацію книжкових фондів бібліотеки; тези доповідей та статей з питань теорії та практики бібліотечної справи та ін.

Листування

Адресати: Аксаков І.С. (4; 1876), [Алчевська] Х.Д. (3; б.д.), [Амосов] Г.І. [1876?], [Багалій?] Д.І. (б.д.), Бекарюков З.І. (б.д.), [Бекетов] М.М. (6; 1880?–1885), Бірюков П.І. (б.д.), [Бриліантов] О.А. (б.д.), [Верещагін] М.В. (3; 1888?), [Ге] М.М. (б.д.), Годен Ж.Б. (5; 1887, б.д.), Годен М. (1888), Грей (3; 1893, б.д.), [Данилевський] В.Я. (1894), Де-Буаве (б.д.), [Драгоманов?] М.П. (б.д.), [Єфименко?] П.С. (б.д.), Зисли Г. (1898), [Касперов] В.І. (2; б.д.), Козлов В.С. (18; 1889–1891), Козлов О.О. (8; б.д.), [Лазаревський] М.М. (2; б.д.), [Максимович] Ф.П. (б.д.), Нил Ед. (4; б.д.), [Павлов?] Ф.А. (1876), Позен Л.П. (2; б.д.), [Потебня] О.П. (б.д.), Раєвський С.О. (2; 1894, б.д.), [Рубакін] М.О. (4; б.д.), Робер Ш. (3; 1893–1894), [Сокальський] І.П. (3; б.д.), Стахорський М.А. (б.д.), Стояновський М.І. (1881?), Толстой Л.М. (б.д.), [Устимович] П.А. (2; б.д.), [Фесенко] І.О. (1893), Хитрово В.М. (б.д.), [Цехановецький] Г.М. (2; б.д.), Чупров О.І. (1883), Шапіро (б.д.), Шимков А.П. (б.д.), Штанге О.Г. (1898), Шульц (1870), Щеглов (б.д.), [Щепкін] М.П. (3; 1870–1871), Янсон (б.д.), [Яцукович] М.К. (1876) та ін.

Комітет літературного фонду (1886), Комітет поширення грамотності при Імператорському Вільному економічному товаристві (б.д.), Комітет позикових і промислових товариств (б.д.), Міжнародний кооперативний альянс (б.д.), Московська комісія домашнього читання (б.д.), Петербурзьке відділення комітету позикових і промислових товариств (б.д.), Харківська міська управа (б.д.), Харківська губерньська земська управа (2; 1876–1878), Харківське товариство поширення технічних знань (б.д.); редакції газет: “Биржевые ведомости” (б.д.), “Киевский телеграф” (1876), “Русская жизнь” (б.д.), “Сибирская газета” (1887), “Труд” (2; б.д.), “Харьковские губернские ведомости” (7; 1876, б.д.), “Южный край” (б.д.) “Cooperative news” (1872); редакції журналів: “Отечественные записки” (2; б.д.), “Русская мысль” (б.д.), “Русское

богатство” (б.д.), “Семья и школа” (б.д.), “Revue Economique” (1894), The Cooperative Wholesale Societe (1876, б.д.), Société du Musée Social (1895) та ін.

Кореспонденти: Алчевська Х.Д. (1894), Альварес П. (1899), [Аммосов] Г.І. (2; 1876), Балліна М. (3; б.д.), Бернардо Г. (1895), Бернардо Д. (1896), Бобровський А.С. (1900), Бриліантова (б.д.), Гентшке (1875), Годен Ж.Б. (2; 1887), Годен М. (2; 1888–1889), Грей (7; 1886–1887), Грінінг Ед. (2; 1899), Грінлінг (5; 1897–1899), Де Буаве (2; 1887), Єлагіна Є.В. (1876), Жид Ш. (1887), Заленська М. (1876), Іванова А.Д. (1887), Качинський П.І. (1871), Ковальський М.Ф. (б.д.), Козлов О.О. (б.д.), Колесников О.І. (б.д.), Лебедев К. (б.д.), Лоран А. (1877), Мельє (2; 1871), Міловук М. (1876), Найтс (4; 1899), Нил Е.В. (6; 1886–1888), Платєєв П.М. (2; 1899), Робер Ш. (2; 1894–1896), Сен-Мартен де (1879), Стеблон-Каменська (1881), Столбін Л.І. (1889), Таубе К. (1875), Шаталов М. (1875), Якубинська А.О. (1876) та ін.

Імператорське вільне економічне товариство (б.д.), компанія “Хуттон и К°”, Assosiation ouvrières de production (12; 1899), Bourse coopérative de Sociétés ouvrières de Consommation (2; 1900), Russian-American Manufacturing Co. (3; 1975), Lique française de l’enseignement (1898), The Cooperative printing Society Limited (1894), The cooperative Wholesale Society Limited (2; 1875–1883), Coventry Coöperative Watch manufacturing Society Limited (1899), Société Anonyme “De Veluwe” (9; 1896–1898), Société du Familistère de Guise (18; 1888–1900), Société de Musée Social (2; 1895–1896), Société française de habitations à bon marché (3; 1899), редакції журналів: “Après l’école” (1898), “Berliner Börsen-Courier” (1888), “Le Devoir” (1888), “L’émancipation” (12; 1887), “La Coopération des Idées” (1899), Women’s Industrial Council (1898), The Cooperative Union Limited (28; 1894–1899), Union Coopérative des Sociétés Françaises de Consommation (17; 1891–1894) та ін.

Матеріали інших осіб

Матеріали дружини М.П. Балліна – Позен-Балліної Лариси Павлівни та його сина Бориса – особисті та майнові документи, родинне листування.

Токаревський М.Д. “Пам’яті Лариси Павлівни Позен-Балліної” (1929).

Фотографії

Л.П. Позен-Балліна (б.д.).

Літ.: Тотомианц В. Н.П. Баллин – первый апостол русской кооперации // Объединение.– 1912.– № 15; Марков В.И. Пионеры южно-русской кооперации. Н.П. Баллин

и его сотрудники.— Харьков, 1919; *Мохер П.* Од Балліна до Леніна.— К., 1924; *Баренбаум И.Е.* Штурманы грядущей бури.— М., 1987; *Уткін О.І.* Український соціал-утопіст М.П. Баллін та його суспільно-політичні погляди // Питання наук. комунізму.— 1971.— Вип. 14; *Киржаев С.Н., Эсио Имаи.* Николай Петрович Баллин и его архив : Библиогр. исследование о пионере рус.-укр. кооперативного движения // Acta slavica Japonica.— 1994.— Т. 12; *Киржаев С.Н.* Фонд Н.П. Баллина в Институте рукописей ЦНБ им. В.И. Вернадского НАН Украины // Рукописна та книжкова спадщина України.— К., 1996.— Вип. 3.— С. 152–171

Т. І. Воронкова

БЕРЕЖКОВ Михайло Миколайович (1850–1937) – історик.

Народився у с. Мостці Володимирської губернії. Учитель земської зразкової школи у с. Іванові (нині м. Іваново-Вознесенськ) (1871). Закінчив Петербурзький університет (1875). Домашній учитель дітей князя А.С. Уварова (1879–1882), професор російської історії Ніжинського історико-філологічного інституту (1882–1904; 1919–1927); почесний член Ніжинського історико-філологічного товариства (1909), дійсний член Імператорського Московського археографічного товариства (1903), член Історичного товариства при Петербурзькому університеті, Київського історичного товариства Нестора-літописця, Таврійської вченої архівної комісії (1893) та Володимирської губернської вченої архівної комісії (1899).

Ф. ХХІІІ, 1480 од. зб. (1842–1932); ф. ІІІ, № 2460.

Наукові і творчі матеріали

Источники для русской истории, письменные, устные, вещественные (1892); К жизнеописанию русских святых людей [поч. ХХ ст.]; список друкованих праць (1913); Древняя первая посольская крымская книга (1474–1505 гг.) (б.д.); К обзору источников. Литература, народная словесность и язык в отношении к истории (б.д.); О древней Владимирской летописи XII в. (б.д.); О надписи на тьмутараканском камне (б.д.); К истории Новгорода (б.д.); Памятники дипломатических сношений Московского государства с европейскими и азиатскими державами при Иоанне III (б.д.); К житию святого князя Игоря Ольговича (б.д.); виписки з синодиків, церковних служб, житій святих, праць з історії церкви [кін. ХІХ – поч. ХХ ст.].

Матеріали до дисертацій: О торговле Руси с Ганзой до конца XV века [70-і роки ХІХ ст.]; Начало сношений Московского государства с Крымом в эпоху Ивана III Васильевича и крымского хана Менгли Гирея.

Матеріали з історії України та її регіонів: О городе Нежине по известиям московских путешественников (1895); підготовчі матеріали до праць з грецької культури та писемності в м. Ніжині (1901–1902); К